

מוסדות
**דרכי
תורה**

בנשיאות מרן הגאון
רבי **אשר וייס שליט"א**

שיעור מרן הרב שליט"א

קונטרס שבועי

אגדה

נסיון מלחמת המלכים

הלכה

קנין ארץ ישראל על ידי
אברהם אבינו

פרשת לך לך תשפ"ד

שנה כ"ה – קובץ ג' [תתנ"ח]

יו"ל ע"י מכון "מנחת אשר"

כל הזכויות שמורות

עריכה והוצאה לאור ע"י
מכון "מנחת אשר"

להפצת תורתו של
מו"ר הגאון רבי אשר וייס שליט"א

רחוב אהרון אשכולי 109
ירושלים

המען למכתבים:
ת.ד. 23170

Email: info@minchasasher.com

יעמדו על הברכה

המזכים את הרבים בהפצת תורתו
של מרן הגאב"ד שליט"א

השיעור השבועי מוקדש

ע"י הנדיב הנכבד

הרוצה בעילום שמו

לזכות

לזרע של קיימא

שיעסקו במלחמתה של תורה

פרשת לך לך

קנין ארץ ישראל על ידי אברהם אבינו

[קנין חזקה בקרקע]

"וזה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה. כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד עולם. ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה. קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה. א"ר יוסי בר' חנינא מוודים חכמים לר"א בשביל של כרמים, הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך" (בראשית י"ג ד - י"ז).

"דתניא ר' יהודה אומר משום רבי אליעזר רבים שבררו דרך לעצמם, מזה שבררו בדרו. לרבי אליעזר, רבים גזלנים נינהו, אמר רב גידל אמר רב כגון שאבדה להן דרך באותה שדה. אי הכי, אמאי אמר רבה בר רב הונא, אמר רב אין הלכה כר"א, מאן דמתני הא לא מתני הא. וטעמא מאי, משום דרב יהודה, דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים, אסור לקלקלו. ור' אליעזר, רבים במאי קנו ליה, בהילוכא, דתניא הלך בה לארכה ולרחבה, קנה מקום הילוכו, דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים אין הילוך מועיל כלום עד שיחזיק. אמר ר' אלעזר, מ"ט דר' אליעזר, דכתיב קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה. ורבנן, התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר ליה הכי, כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו" (ב"ב ק' ע"א).

והנה קיי"ל להלכה כשיטת חכמים שאין ההילוך קונה אלא בשביל של כרמים ולא בשדה דעלמא, ומה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו קום התהלך בארץ לא היה אלא משום חביבותיה דאברהם, וכמבואר ברמב"ם (הל' מכירה פ"א הי"ג) ובטוש"ע (סימן קצ"ב סעיף ב').

קנין ארץ ישראל על ידי אברהם אבינו

ולכאורה נגזר מזה דאברהם אבינו לא קנה את ארץ ישראל, ולכאורה זה סותר כמה סוגיות מפורשות בש"ס שמהם משמע דאכן אברהם אבינו זכה בארץ ישראל ומוחזקת היא בידינו מימות אברהם אבינו, ונפרט:

א. במס' עבו"ז (נ"ג ע"ב) איתא:

"כי הא דאמר רב יהודה אמר רב ישראל שזקף לבינה להשתחות לה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה, מנלן דאסרה, א"ר אלעזר כתחילה של א"י, דאמר רחמנא ואשריהם תשרפון באש, מכדי ירושה היא להם מאבותיהם, ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואי משום הנך דמעיקרא, בביטולא בעלמא סגי להו, אלא מדפלחו ישראל לעגל, גלו אדעתיהו דניחא להו בעבודת כוכבים, וכי אתו עובדי כוכבים, שליחותא דידהו עבדי, ה"נ ישראל שזקף לבינה, גליא דעתיה דניחא ליה בעבודת כוכבים, וכי אתא עובד כוכבים ופלח לה, שליחותא דידהי קעביד".

וברש"י (שם ד"ה ואשריהם) כתב דירושה היא הארץ מאבותינו, שהרי הקב"ה אמר לאברהם אבינו קום התהלך בארץ, הרי שאברהם אבינו קנה את הארץ והנחילה לבני ישראל.

ב. בבא בתרא (ט"ו ע"ב) איתא:

"ויאמר ה' אל השטן מאין תבא ויען השטן וגו' - אמר לפניו רבש"ע, שטתי בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן כעבדך אברהם, שאמרת לו קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה, ואפילו הכי בשעה שלא מצא מקום לקבור את שרה, עד שקנה בד' מאות שקל כסף, לא הרהר אחר מדותיך".

וברש"י (שם) "היינו דקאמר ומהתהלך בה מאותו שאמרת לו התהלך בארץ אני בא", הרי דיש בכתוב רמז למה שאמר הקב"ה לאברהם קום התהלך בארץ, ובמהרש"א שם הוסיף לפרש לאברהם קנה את ארץ ישראל ע"י הילוך, ובדין היה קובר את שרה בשדה המכפלה, עי"ש.

הרי שאכן בזה קנה אברהם אבינו את ארץ ישראל ע"י הילוך.

ונראה לכאורה לפי מה דאיתא בירושלמי (קידושין פ"א ה"ה, ט"ז ע"ב):

קנין ארץ ישראל על ידי אברהם אבינו

"דתני הילך בשדה לאורכה ולרחבה קנה עד מקום שהילך דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים לא קנה עד שיחזיק הכל מודין במוכר שביל לחבירו כיון שהילך בו קנינו מה טעמא [בראשית יג ז] קום התהלך בארץ וגו'".

ומפשטות דברי הירושלמי משמע דילפינן מאברהם אבינו דבשביל של כרמים מודים חכמים דקונה ע"י הילוך, ולא כדמשמע בב"ב דר' אלעזר הוא שלומד מאברהם אבינו שהילוך קונה קנין גמור ככל חזקה בקרקע.

ובקרבת העדה כתב שני פירושים בירושלמי:

א. באמת ר' אלעזר הוא דילף מאברהם אבינו, וכמפורש בבבלי בב"ב.

ב. אכן למדנו מאברהם אבינו דבשביל של כרמים מהני הילוך לקנות.

וכתב שהפירוש הראשון נראה עיקר, וכך נראה פשוט כדי לא לעשות פלוגתא בין הבבלי והירושלמי, וכל הרגיל בתלמוד הירושלמי יודע שיש בו שיבושים רבים בדפוסים השונים, וכ"כ התוס' ביבמות (ק"ד ע"א) "והרבה דברים יש בירושלמי שצריך להפכם", עי"ש.

אך לפי פשטות הירושלמי נראה דאף לחכמים קנה אברהם אבינו את ארץ ישראל קנין מסויים בהילוך, וזכה בה קנין מסויים.

אך לגופן של דברים הדברים תימה, דאין ארץ ישראל וקנינה דומה כלל לשביל של כרמים שמיועד להילוך בלבד.

ועוד מצינו במדרש (בראשית רבה פרשה מ"א סימן י'):

"תני הלך בשדה בין לארכה בין לרחבה קנה עד מקום שהלך כדברי רבי אליעזר, שהיה ר"א אומר הילוך קנה, וחכ"א לא קנה עד שיהלך לארכה ולרחבה, א"ר יעקב בן זבדי טעמיה דר"א קום התהלך בארץ וגו'".

ובעץ יוסף שם כתב דהלשון משובש ותיקן את לשון המדרש כדברי הש"ס בב"ב, אך לולי דבריו היה נראה לתקן רק תיבה אחת, דרבי יעקב בר זבדי אמר טעמן של חכמים ולא טעמו של ר' אליעזר, וחכמים הם שלמדו מאברהם אבינו דכדי לקנות

קנין ארץ ישראל על ידי אברהם אבינו

בהילוך צריך ללכת לארכה ולרחבה של השדה וכדכתיב באברהם אבינו "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה".

ולפי זה אכן זכה אברהם אבינו בארץ ישראל ליורשיו.

והנראה עיקר בזה, דמשום חביבותיה דאברהם הקנה לו הקב"ה את ארץ ישראל ע"י הליכה, אלא שאין ללמוד ממנו הלכה לדורות דהילוך קונה דמשום חביבותיה דאברהם הקנה לו הקב"ה את ארץ ישראל כדי שתהא נוחה ליכבש לבניו.

וכן משמע מדברי הרשב"ם בב"ב שם:

"כדי שיהא נוח כו' - דהוה להו כיורשין ולא כגזלנין ולא יהיה רשות לשטן לקטרג ולא פתחון פה לבעל מדת הדין".

הרי דעל ידי הילוכו של אברהם אבינו ארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו ויורשים אנחנו ולא גזלינן.

והרשב"ם הלך בזה בעקבות רבו וזקיננו רש"י במס' עבו"ז שאכן ארץ ישראל מוחזקת לנו מאברהם אבינו משאמר לו הקב"ה קום התהלך בארץ.

ב

קנין הילוך

והנה יש לעיין בשביל של כרמים שנקנה על ידי הילוך, האם הדברים אמורים דוקא בשביל של כרמים וכלשון הגמ', או אף בשביל של שאר השדות. ועוד יש לעיין האם קונה קנין גמור, או שמא שמא לא קנה אלא זכות הליכה בלבד.

ובשאלות אלה נחלקו הראשונים והפוסקים:

א. כתבו התוס' (ב"ב שם ד"ה בשביל):

"בשביל של כרמים - נראה דדוקא בשביל של כרמים שאינו עשוי כלל אלא להילוך אבל שאר דרך עשוי קצת להשתמש בו צורך אחר".

קנין ארץ ישראל על ידי אברהם אבינו

וכ"כ הרמב"ן והר"ן שם דבשאר שבילין המיועדים גם לשטיחת פירות וכדו' לא קנה בהילוך, עי"ש.

הרי שיטתם שלא אמרו אלא בשביל של כרמים בלבד שאינו עשוי לשום שימוש אחר ולא בשאר דרכים שבשדות.

ויש שלמדו כן אף מסתימת הרמב"ם (הל' מכירה פ"א הי"ג) והשו"ע (סימן קצ"ב סעיף ז') שכתבו הלכה זו בשביל של כרמים דוקא וכלשון הגמ' ולא כתב שקונים שבילי השדות ע"י הילוך, וכן הוא בשו"ע, ואין בזה הכרח.

ב. בפירוש הר"י מ'גש מבואר דלאו דוקא שביל של חבירו אלא הוא הדין לכל שבילי השדות (כמבואר בלשונו, הובא לקמן).

הרי דהוא הדין בכל שבילי השדות.

ג. ובעליות דרבינו יונה כתב מעין פשרה בין שתי הדרכים, דבשביל של כרמים כיון שאינו עשוי אלא להילוך לבד, קנה קנין גמור, ואם ירצה אח"כ לזרוע ולנטוע בשביל זה זכה לו, אבל בשאר הדרכים לא קנה אלא זכות הילוך בלבד ולא קנה קנין גמור.

ולשיטתו יש בהילוך שלשה דינים, בשדה דעלמא לא קנה כלל, דהלכה כחכמים שאין ההילוך קנין כלל ואין הלכה כר' אליעזר, בשביל של כרמים קנה קנין גמור, כיון שאין השביל מיועד אלא להילוך בלבד, ובשאר השדות קנה זכות הליכה ולא קנין גמור.

אך באמת נחלקו הראשונים והאחרונים בשביל של כרמים האם קנה קנין גמור ע"י הילוך או רק זכות בעלמא להילוך.

בפירוש הר"י מ'גש משמע שלא קנה אלא להילוך בלבד, אך בסו"ד פקפק בזה ולא הכריע, וז"ל:

"אמר רבי יוסי בר חנינא מודים חכמים לר' אליעזר בשביל של כרמים הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך. פירש בא ר' יוסי בר חנינא להודיע דכי פליגי רבנן עליה דר' אליעזר ה"מ בקניית השדה עצמה בהילוך דהיכא דזבין ליה שדה והלך בה הלוקח לארכה ולרחבה ר' אליעזר סבר קני ליה בהילוך ורבנן סברי לא קני בהילוך אבל בקניית דרך כגון דזבין ליה דרך בתוך שדהו והלך בו מודים רבנן ליה לרבי אליעזר דכיון דנעשה

קנין ארץ ישראל על ידי אברהם אבינו

להילוך נקנה בהילוך. והאי דקאמר שביל של כרמים הוא הדין דאפילו שביל של שדות ולפי שהדבר ידוע שהכרמים יש להם גדרים שמונעים בני אדם מלהכניס בהו ואין לו לאדם רשות לבקוע בכרמו של חבירו ולהילוך ממנו אל שדהו אלא אם כן קנה לו דרך הוא דקאמרינן שביל של כרמים. אלא מיהו יש לומר דדוקא שביל של כרמים והוא הדין נמי לשביל של שדות שכיון שהוא צר דאין אדם צריך ממנו אלא למקום הילוך רגליו לבד וגופו אין קנוי לו אלא ממון בעל הכרם הוא תדע שהרי שנינו (במתני' דלעיל) החיצון זורע את הדרך לפיכך קני ליה בהילוך אבל דרך רחב כגון דרך רבים וכיוצא בהן שנמצא שבעל השדה הרי זה אבד ממנו את גופו ואין לו בו הנאה הוה ליה כקניית גוף קרקע ממש ולא מקני ליה בהילוך. ולא נתברר הדבר אצלנו עדיין בבירור יפה כי היכי דנעבד בה מעשה".

וגם הב"ח כאן נקט שלא קנה אלא להילוך, וכן כתב בקצוה"ח (סימן קנ"ג סק"ג), וכך למד מלשון הטור, וכך כתב בנתיבות (סק"ו), ועיין עוד במשנה למלך (הל' מכירה שם).

והנה נחלקו הפוסקים בשוכר בית שנקנה בחזקה האם צריך חזקה גמורה כמו במכירת בתים, ובמחנה אפרים (שכירות סימן א') האריך בזה, ובסו"ד כתב דכשם שקונים שביל של כרמים ע"י הילוך כך קונים שכירות בית על ידי הכנסת חפציו לבית, עי"ש. ומשמע שנקט גם בהילוך דאינו זוכה בשביל של כרמים אלא בזכות בלבד, וכעין דין שכירות בתים. וכעין דברי המחנה אפרים כתב הקצות (סימן רנ"ג סק"ב וסימן קפ"ט סק"ג) דהמקנה מקום לחבירו לשימוש מסויים קונהו בחזקה ע"י השימוש המיועד, וגם הקצות (סימן קנ"ג) למד זאת משביל של כרמים, וביאר בדרך זו (סימן קפ"ט) את דברי הרשב"א (ב"ב סימן פ"ה ע"א) דמקום הפקדון קנוי למפקיד, דעצם הנחת הפקדון קונה מקום זה לזכות מסויימת להניח שם פקדונו.

והנתיבות (קצ"ב סק"ו) דחה את דברי המחנה אפרים דשאני שביל של כרמים שנהנה בגופו, וכך יש לדחות גם את דברי הקצות. אמנם הנחה זו דרק על ידי שנהנה גופו קונה שנויה במחלוקת וכמבואר לקמן אות ג'.

אך עוד יש לחלק בין שביל של כרמים שמעצם טבעו ודרכו אינו מיועד אלא להילוך בלבד ומש"כ קונהו בהילוך, משא"כ בקרקע ובית שמיועדים לשימושים גמורים, אלא

קנין ארץ ישראל על ידי אברהם אבינו

שכעת שני הצדדים לקנות רק לשימוש מוגבל ומסויים, אפשר שצריך בו חזקה גמורה שתואם את מהותו ועיקר יעודו.

וכבר חילקו כיוצא בזה התוס', הרמב"ן והר"ן דרך שביל של כרמים נקנה בהילוך כיון שאינו מיועד אלא להילוך משא"כ שאר צרכים שמיועדים לשימושים נוספים אינם נקנים כלל ע"י הילוך, ומשמע לכאורה מדבריהם דאף אם אינו רוצה לקנות אלא להילוך אינם נקנים בהילוך, ועדיין צ"ע בכל זה.

והנה בשו"ת משאת בנימין (סימן ל"א) למד מהא דשביל של כרמים שמקום ישיבה בבית הכנסת נקנה ע"י ישיבה, והביאו הט"ז (סעיף ז'), ונחלקו גדולי האחרונים אם קנה מקומו קנין גמור, או שמא אין לו אלא זכות בעלמא לשבת במקום זה, אך אינו של למוכרו לאחרים. (והארכתי בזה בתשובה להלכה).

ובכסף הקדשים (קצ"ב סק"ז) כתב לחדש דאף הנחת סידור או ספר אחר על מקומו הוי חזקה לקנות מקום בבית הכנסת, והדברים חידוש.

אך בכל עיקר הלכה זו שקונה מקום בבית הכנסת ע"י ישיבה זו דומיא דשביל של כרמים יש לתמוה, דהלא מקום המושב הוי מטלטלי ואין מטלטלין נקנין בחזקה.

וצריך לומר באחד משתי דרכים, או דמיירי שמחובר לריצפת בית הכנסת, ותלוש ולבסוף חיברו דינו כקרקע, וכבית שנבנה בחזקה. ואפשר עוד דקונה את מקום המושב ע"י ישיבה על הכסא העומד על מקומו.

ועיין תוס' בכורות (י"ג ע"א ד"ה מיד) שכתבו:

"דחזקה נמי שייכא במטלטלין אם עשה בהן שום תיקון כעין נעל וגדר ופרץ בקרקע".

ולכאורה מבואר מדבריהם שגם מטלטלין נקנין בחזקה, והדברים תימה ואין להם כל מקור בגמ'. והנראה לענ"ד שאין כונתם שאכן יש קנין חזקה במטלטלין אלא דשייך לעשות חזקה במטלטלין ע"י תיקון כשם שתיקון הבית והשדה קונים בקרקע, וא"כ נימא מדישראל בחדא עכו"ם בחדא, ונתחדשה הלכה שגוי קונה מטלטלין בחזקה, אך לא עלה על דעתם לחדש דבאמת קונה מטלטלי בחזקה.

קנין ארץ ישראל על ידי אברהם אבינו

אך מפסקי התוס' (שם אות כ"ה) משמע שאכן קונה מטלטלי בחזקה, ותימה.

ג

ביסוד הדין

והנה נחלקו הראשונים האם הנאת שימוש בקרקע הוי קנין חזקה, ושלש מחלוקות בדבר:

א. לשיטת הרמב"ם (הל' מכירה פ"א הט"ו) העמדת בהמה ושיטחת פירות קונים בקרקע צחיחה, דכל שנהנה מן הקרקע הוי בכלל קנין חזקה, ובמגיד משנה שם כתב שקצת ראיה מהילוך שקונה בשביל של כרמים.

ב. שיטת הרמב"ן (קידושין כ"ב ע"א) דרק הנאת הגוף מן הקרקע קונה כגון הציע מצעות ושכב עליהם, אבל לא הנאת ממון כגון שיטחת פירות והעמדת בהמה. דשימוש בקרקע לא מצינו אלא בחזקת ג' שנים ולא בקנין חזקה בקרקע, עי"ש. וגם לשיטה זו יש לדמות שאר הנאת הגוף להילוך.

ג. דעת הראב"ד דשום הנאה אינה קונה ואין חזקה אלא תיקון שעושים לטובת השדה והבית, ולשיטתו צריך לומר דשאני הילוך בשביל של כרמים שאין משתמשים בו אלא להילוך בלבד, ובאמת לא מהני אלא לזכות בזכות הליכה בלבד.

ואפשר ביסוד הדברים דכיון שאין השביל מיועד אלא להילוך בלבד לא שייך בו כל חזקה אחרת, דנעל גדר פרץ אין בהם כל תועלת בשביל זה, ומשום כן תיקנו בו קנין על ידי הילוך, ולפי זה אפשר דבאמת קונה קנין גמור בהילוך וכשיטת רבינו יונה.

ואכן שיטת התוס' בב"ב (שם ד"ה בשביל) דרק שביל של כרמים נקנה בהילוך ולא שביל של שאר שדות שמיועד גם לזריעה. אך אפשר דשיטת התוס' משום דבשאר השבילים בעינן שימוש חשוב יותר, וכשיטת הרמב"ם דאף דסבירא ליה דקונה כל שדה ע"י שימוש, מ"מ סבירא ליה דהילוך אינו קונה אלא בשביל של כרמים בלבד ולא בשאר שבילים. (ועיין עוד באריכות המנחת אשר לב"ב סימן ל"ז – ל"ט, ואכמ"ל).

ודו"ק בכל זה.

נסיון מלחמת המלכים

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו

א

קום התהלך בארץ

הנה איתא במדרש איכה רבתי (פרשת א' סימן כ'):

"אמר רב עוקבא בליל תשעה באב נכנס אברהם אבינו לבית קדשי הקדשים אחזו הקדוש ברוך הוא בידו, והוה מטייל בו ארוכות וקצרות".

ופירוש נפלא אמרו בשם הגאון מהר"ם שפירא (כתבי וחדושי מהר"ם שפירא ח"ב עמוד רל"ח) עפ"י דברי הגמ' בסנהדרין (צ"ח ע"א) "זכו אחישנה, לא זכו בעתה".

הרי דיש שתי דרכים שנוכל לזכות בגאולה השלימה, בחמלת ה' עלינו אחישנה, ואם לא נזכה אז בעתה. ובשעת החורבן חיזק הקב"ה את לבו של אברהם אבינו, אחזו בידו וטיילו עמו ארוכות וקצרות, והבטיח לגאול את זרעו, את בעתה (ארוכות), ואם אחישנה (קצרות).

ונראה להוסיף דשם ארוכות וקצרות היינו לאורכה ולרחבה, והיה הקב"ה מטייל עם אברהם אבינו בקדש הקדשים, שלא יפול ברוחו, וידע אף בזמנים הקשים ביותר, ידוע תדע כי כאשר התהלך בארץ לארכה ולרחבה הבטיח שאכן ארץ ישראל תהיה נוחה להיכבש על ידי בניו.

ואף אנחנו, במלחמה נוראה זו על זכותנו לחיות בשמחה ובשלום בארץ קדשנו, ידוע נדע שבכחו של אותו זקן אברהם נזכה לגבור על כל אויבינו, ותשקוט הארץ עד ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

ב

נסיון מלחמת המלכים

"עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכלם, להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו עליו השלום"

נסיון מלחמת המלכים

(משנה אבות פרק ה' משנה ג').

הן כבר הארכנו לבאר שבכל הנסיונות שנתנסה אברהם אבינו ועמד בהם, לא למענו בלבד נתנסה, ולא למענו בלבד עמד בנסיונות אלה אלא כדי לתת כח, שם ושארית לזרעו אחריו לעמוד בכל נסיונות הגלות ונסיונות החיים (עיין מנחת אשר אבות פ"ה משנה ג').

ואחד מן הנסיונות שנתנסה בהם אברהם היה מלחמת ארבעת המלכים.

"אמרפל מלך שנער אריוך מלך אלסר כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים" (פרק י"ד פסוק א').

וגם במלחמה זו לא במקומם ושעתם בלבד נלחמו, אלא לדורות עולם, וכמפורש בבראשית רבה (לך לך פרשה מ"ב סימן ג'):

"ויהי בימי אמרפל מלך שנער, זו בבל, ואריוך מלך אלסר זה אנטיוכס, כדרלעומר מלך עילם, זה מדי, ותדעל מלך גוים, זו מלכות אדום, שהיא מכתבת טירוניא מכל אומות העולם, אמר רבי אלעזר בר אבינא אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח תדע שכן שהרי בימי אברהם, על ידי שנתגרו המלכיות אלו באלו באה הגאולה לאברהם".

במלחמה זו נלחם אברהם אבינו נגד כל המלכיות שעתידות להצר לישראל, ונצח אותם, ובכחו הגדול נעמוד גם אנחנו בנסיון המלחמה הנוראה שהתרחשה עלינו.

ג

"איכה ירדף אחד אלף ושנים יניסו רבבה אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם". (דברים ל"ב ל').

כל העולם עומד ותוהא, וכל העולם מביט ומשתומם, איך נפלו גיבורים ויאבדו כלי מלחמה. איך הצליחו מחבלי החמאס לפרוץ לתוך מדינת

נסיון מלחמת המלכים

ישראל באין מפריע ולרצוח יותר מאלף איש, אנשים נשים וטף וכמעט שאין איש עומד כנגדם.

עלינו להתבונן בתופעה קשה זו, ויש רק תשובה אחת

"אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם" ! אין זה דרך הטבע, אלא גזירת שמים.

"אין עוד נביא ולא אתנו ידע עד מה" (תהלים ע"ד ט').

אין אנו מבינים חשבונות שמים, ולא נדע על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, ומה חרי האף הגדול הזה (דברים כ"ט כ"ג), ולמה גזר ה' מיתה משונה על יותר מאלף אדם מישראל, וביניהם ילדים, ובהם תינוקות שלא טעמו טעם חטא, אך זאת ידענו שבעון המחלוקת אף יונקי שדים אובדים (פר' קרח פרק ט"ז פסוק כ"ז).

בא וראה מה שכתב בליקוטי תורה לרבינו האר"י הק' בפר' שופטים על הפסוק (דברים י"ז ח') "כי יפלא ממך דבר בין דם לדם, בין דין לדין בין נגע לנגע, דברי ריבות בשעריך" דהפסוק זה רמז למה שאמרו חז"ל במדרש דבשעת חורבן הבית שאלו מלאכי השרת את הקב"ה "רבוננו של עולם אתה ציויתה בתורתך 'ושפך את דמו וכסהו בעפר' ולא קיימת דהרי דמם נשפך כמים ואין קובר, אתה ציויתה 'ופינו את הבית', ואח"כ 'וטמא הכהן את הבית' והרי הבית וכל מחמדיה עולה באש, אתה ציויתה 'אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד', והרי חנה ושבעת בניה נהרגו ביום אחד", והתשובה על השאלות הללו, השאלות הנוקבות עד עמקי תהומא רבא ומסמרות שערות ראש, "דברי ריבות בשעריך", כאשר יש מחלוקת בין בני ישראל ודברי ריבות בשעריהם, אין מדת הרחמים שורה עליהם ומדת הדין מושלת בכיפה, והדברים נוראים ומבהילים בחומרתם.

והכרה זו שהאסון הכבד פגע בנו בהשגחת ה', יש בה כדי לחזק את לבבנו, להאמין שאם נשוב בתשובה ונרבה בתורה ובתפלה, ישועת ה' כהרף עין, והקב"ה ישוב וירחמנו.

אם נרבה באהבה ואחוה, נרבה בתלמוד תורה דמגנא ומצלא (סוטה

נסיון מלחמת המלכים

כ"א ע"א), ונרבה בתפילה ובדמעה, הקב"ה יתננו לחן ולחסד ולרחמים ויתקיים בנו דברי הכתוב (ישעיהו נ"ד ז' – י'):

"ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדלים אקבעך. בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך ה'. כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך. כי ההרים ימושו והגבעות תמוטנה וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך ה'".

נר זיכרון

לעילוי נשמת

הרה"ח משה בן
מוה"ר יוסף דוד ז"ל
נלב"ע כ"ז סיון תשמ"ז

מרת מלכה מחלה בת
הר"ר מרדכי זיסקינד ז"ל
נלב"ע ג' אייר תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו ידידנו עוז
הר"ר דוד הגר הי"ו
לום אנג'לס

